

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми дослідження. Дослідження політико-правових засад децентралізації влади в контексті адміністративної реформи є актуальним з огляду на особливості сучасного розвитку політичних інститутів та суспільних відносин у цілому. **Мета дослідження:** комплексний аналіз політичних та правових засад децентралізації влади в контексті адміністративної реформи в Україні й розробка рекомендацій щодо її здійснення. **Завдання дослідження** – проаналізувати теоретико-методологічні підходи до децентралізації влади в контексті адміністративної реформи, визначити послідовність етапів її здійснення; охарактеризувати причини помилок і прорахунків у здійсненні адміністративної, адміністративно-територіальної реформ в Україні та формуванні сучасної системи органів місцевого самоврядування. **Об'єкт дослідження:** процес децентралізації влади в системі публічної влади. **Предмет дослідження** – процеси децентралізації влади в Україні. **Методологічну основу** дослідження становить система філософсько-світоглядних, загальнонаукових та спеціальних політологічних методів. Діалектичний метод дав змогу розкрити єдність і суперечливість процесу децентралізації як визначальної умови реформування публічної влади. Застосування системного підходу уможливило виявлення взаємозв'язків та взаємозалежності всіх підсистем єдиної системи організації публічної влади. Порівняльний підхід сприяв з'ясуванню часових (сучасних тенденцій розвитку) та просторових (географічних) особливостей здійснення децентралізаційних реформ. Використання соціально-філософського підходу зумовило обґрунтування необхідності домінування антропоцентричного принципу в ході розробки та реалізації адміністративної реформи, першочерговим завданням якої є максимально ефективне задоволення потреб людини. Конкретно-історичний метод дав змогу розглянути процес становлення місцевого самоврядування в Україні як діалектичної взаємодії процесів централізації та децентралізації. Світовий досвід свідчить про те, що для досягнення високого рівня суспільного розвитку потрібна незалежна держава, сильна, збалансована система влади, як результат вдало проведеної адміністративної реформи, й така концепція суспільних перетворень, яка б об'єднувала, а не роз'єднувала народ, і була спрямована на поліпшення якості життя громадян. В історичному минулому України ідеологія суспільних реформ не лише не була реалізованою, а навіть зрозуміло сформульованою. Оскільки система організації влади не здатна реалізувати таке завдання, тому актуальною є проблема наукового обґрунтування ідеології сучасної адміністративної реформи в Україні. Адміністративні реформи посідають особливе місце в історії України. Різні за своїм змістом та масштабами, вони, як правило, мали позитивну соціальну мету, хоча й не завжди закінчувалися успішно. Через різні історичні причини реформізм і пов'язана з ним раціоналістична філософія, ідеї поділу влади, верховенства права тощо не набули в Україні вирішального значення. Тому нині реформістську політико-правову ідеологію необхідно формувати, акумулюючи власний досвід та враховуючи зарубіжний. В історії України співвідношення між реформаторськими, революційними або авторитарними підходами до вирішення проблем системи організації публічної влади завжди було на користь останніх [1, с.23-25]. Децентралізація є ключовим елементом адміністративної реформи. Між поняттями «адміністративна реформа» та «децентралізація влади» існує чіткий нерозривний взаємозв'язок: децентралізація владних повноважень і є одним із основних сутнісних завдань реформи, яка покликана розв'язати кризу неефективності влади. При цьому децентралізацію слід розглядати не лише як одномоментну передачу владних повноважень від органів державної влади до органів місцевого самоврядування, а як комплексний процес, що включає у себе такі елементи, як проблема спроможності органів державної влади передати, а органів місцевого самоврядування – отримати і ефективно розпорядитися владними повноваженнями; визначення обсягу повноважень, який необхідно передавати; механізм передачі владних повноважень; механізм взаємодії органів державної влади і органів місцевого самоврядування; питання адміністративно-територіальної реформи тощо. Варто також підкреслити, що децентралізація не виключає процесу централізації як способу організації функціонування вертикалі органів державної виконавчої влади через визначення обсягу повноважень та організаційної структури цих органів на різних рівнях. Ефективність влади визначається силою найслабшої ланки в системі влади. Відповідно до Конституції України існують три суб'єкти влади, найважливішим серед яких є сам народ, а також сформовані ним органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Ключовою причиною неефективного функціонування влади в Україні є незадовільне функціонування місцевої публічної влади, і найперше – місцевого самоврядування як найслабшої ланки в системі організації влади. Посилення впливу і значення місцевого самоврядування означає обмеження монополії держави на здійснення влади та передачу шляхом децентралізації значної частини владних, управлінських повноважень органам місцевого самоврядування. Без децентралізації влади неможливо вийти на максимально ефективне використання та реалізацію людського потенціалу України задля досягнення належного рівня якості життя її громадян. Відповідно виникає нагальна потреба у комплексному дослідженні вказаної проблеми, яке б дало змогу виробити конкретні рекомендації у даній сфері [2, с. 4]. Відтак, незважаючи на певний інтерес дослідників до означеної наукової проблеми, рівень її теоретичного осмислення слід визнати недостатнім. Потребують подальшого наукового опрацювання теоретичні засади децентралізації влади та адміністративної реформи, політичні та правові механізми реформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, балансу їх повноважень, особливості децентралізаційних реформ у зарубіжних країнах з огляду на можливість його використання в ході трансформаційних процесів в Україні [3, с.29-32]. **Висновки.** Невирішеність політичних та правових проблем розвитку місцевого самоврядування як управлінського, правового, соціально-політичного та філософсько-світоглядного феномена є головною перешкодою на шляху створення демократичної системи управління в державі. Подолання цієї перешкоди шляхом проведення адміністративної реформи є першочерговим завданням української влади на сучасному етапі розвитку держави.

Список використаних джерел

1. Матвієнко А.С. Змін потребує сама система організації влади / А.С. Матвієнко // Віче. 2002. №9 (126). С.23-25.
2. Матвієнко А.С. Кому це вигідно? / А.С. Матвієнко // Віче. 2004. №4. С.4.
3. Матвієнко А.С. Громадянське суспільство та децентралізація влади в Україні / А.С. Матвієнко // Трибуна. 2008. №7-8. С.29-32.